

# A kalocsai Szent István király templom története

A kalocsai Szent István király templomot Kunszt József érsek építtette a jezsuiták számára, akik 1860-tól vezették híres kollégiumukat Kalocsán. Az érseki székváros második legnagyobb szerzetesi templomát Karl Rösner bécsi építész tervei szerint osztrák és magyar művészek alkották meg.

A jezsuiták kalocsai letelepítése már a XVIII. század közepén felvetődött, az első három jezsuita 1760-ban érkezett meg Kalocsára, Batthyány József (1727-1799) érsek meghívására, hogy segítsenek az egyházmegye lekipásztori munkájában. Később a jezsuita rend feloszlata után több jezsuita talált új otthonra az érseki székvárosban, köztük P. Katona István SJ (1732-1811) is, aki a magyar kritikai történetírás atyja, nagy művének a Historia Criticának több kötetét a városban végzett kanonoki tevékenysége idején írta meg. A jezsuitákat, mint tanítórendet Kunszt József (1790-1866) érsek hívta meg 1852-ben, amikor átvette a főegyházmegye irányítását.

A Szent István király tiszteletére emelt templom terveit Karl Rösner (1804-1869) bécsi építész készítette, akinek tervei alapján épült a Miasszonyunkról nevezett Kalocsai iskolanővérek zárdája és zárdatemploma is. A kivitelezési munkákat Koczka Ferdinánd építész és Lacza János ácsmester irányította. A templom az egykori 1804-ben elkészült piarista templom helyén épült fel, 1860. szeptember 29-én Nehiba János (1794-1875) segédpüspök szentelte fel.

A neogótikus stílusú templom homlokzatából emelkedik ki az 55 méter magas torony. A bélletíves bejárat felett csúcsíves kórusablakok helyezkednek el. A toronyóra feletti háromszegletű oromzat szélén fiatornyok ékeskednek. Magát a harangtornyot szürke színű, hegyes toronysisak fedi, a tetején a toronygombbal és rajta a kereszttel. A toronyban négy harang lakik, amelyből kettőt villanymotorral szereltek fel. A 600 kilogrammos Szent Mátyás harangot a bajai Heller Mátyás öntötte 1856-ban, amelyet a rajta lévő felirat szerint Baja városa készíttetett Szent Mátyás apostol tiszteletére, Bartók Mátyás egykori bajai kanonok-plébános adományából. Az 500 kilogrammos Szűz Mária harang szintén Heller Mátyás műhelyében készült 1859-ben, mint Kunszt József érsek ajándéka. A másik két harang Boditsy Sándor harangöntő mester bajai műhelyében készült 1930-ban. A 400 kilogrammos Szent Imre harangot felirata szerint a „Magyar ifjúság védelmezőjének Szent Imre tiszteletére” öntötték a jubileumi Szent Imre évben. A 200 kilogrammos Szent József harangot a háborúban elesett hősök emlékére készítették.

A torony alatti bejárat mellett, a kápolnában helyezkedik el a Piéta szobor és a Szűz Máriát a kisded Jézussal ábrázoló ikon, az Úti Boldogasszony képe, amelyet a kommunisták megrongáltak (ezeket a sérüléseket máig őrzi).

A templom világos belső tere gótikus keresztboltozatokkal fedett, a boltszakaszokat pillérekre támaszkodó diadalívek választják szét egymástól. A főoltárképen Szent István király felajánlja Magyarországot Szűz Mária oltalmába. Ennek alkotója Franz Joseph Dobyaschofsky

(1818-1867) a Bécsi Művészeti Akadémia professzora. A képet 1880-ban kicserélték Jézus Szíve képével, mivel a kalocsaiak régóta nagy tisztelői Jézus Szentséges Szívének. A Szív-búcsú alkalmával az oltárképet még ma is cserélik. Szintén Dobyaschofsky festette a négy mellékoltár képeit: a szentély felőli részen láthatók a Szeplőtelen Fogantatás és Szent József tiszteletére emelt mellékoltárok, a másik két mellékoltárt a jezsuita szentek: Loyolai Szent Ignác, a jezsuita rend alapítója és Gonzága Szent Alajos, az ifjúság védőszentje tiszteletére szentelték. A templomot 1890-ben Haynald Lajos bíboros költségén felújították, ekkor készültek Kraczmann Ede (1847-1922) budapesti üvegfestő színes üveglakai. A szentély falán lévő három és a templom déli oldalán lévő öt ablak üvegfestményei Szent István életének fontosabb mozzanatait ábrázolják.

A templom belső berendezéseit; a padokat és a szembemiséző oltárt a helyi jezsuita asztalosműhelyben faragták, a faszobrokat és az oltárképek ornamentikáját pedig a templom tervezője, Karl Rösner készítette. A kóruson elhelyezett orgonát a pécsi Angster József (1834-1918) készítette 1877-ben, amit 1935-ben átépítettek többmanuális, pedálsoros, 13 regiszteres pneumatikus hangszerré. 1972-ben majd 2011-ben újították fel. A legutolsó javítás alkalmával teljes egészében megújult és koncertképesse lett a Metzker Péter és Társa orgonaépítő cég munkája nyomán.

A templom 1862 óta Jézus Szíve búcsújáróhely. Két búcsúnapja közül az egyik Szent István király ünnepén, másik Jézus Szíve főünnepén van.

A templomot az egykori rendház és gimnázium veszi körbe, ahol a jezsuiták 1860-tól 1948-ig tanítottak. Az 1950-es államosítást követően – néhány éves megszakítással, amikor a jezsuiták még visszatértek – a lelkipásztori ellátást a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye papjai végzik.

Forrás: Bikfalvi Géza